

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมภายใต้โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
กรณีศึกษา : จังหวัดสุรินทร์ ชัยภูมิ และนครราชสีมา

นางสาว นลินี สุระมุล

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-2909-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EVALUATION OF SILK PRODUCER GROUPS UNDER ONE TAMBON ONE
PRODUCT PROJECT : A CASE STUDY OF SURIN CHAIYAPHUM AND
NAKHONRATCHASIMA

Miss Nalinee Suramoon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics Program in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-14-2909-6

481779

นลินี สุระมุล : การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมภายใต้โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา : จังหวัดสุรินทร์ ชัยภูมิ และนครราชสีมา (THE EVALUATION OF SILK PRODUCER GROUPS UNDER ONE TAMBON ONE PRODUCT PROJECT : A CASE STUDY OF SURIN CHAIYAPHUM AND NAKHONRATCHASIMA) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. ชลชีพ อมรวัฒนา, 130 หน้า. ISBN 974-14-2909-6

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมภายใต้โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา : จังหวัดสุรินทร์ ชัยภูมิ และนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาลักษณะทั่วไปในการผลิตผ้าไหม 2. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหม 3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมภายใต้โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ทั้งสามแห่ง โดยใช้ Diamond Model และ แบบจำลอง CIPP ในการวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมทั้งสามแห่ง

ผลการศึกษาความสามารถในการแข่งขันโดยใช้ Diamond Model พบว่า กลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมจังหวัดนครราชสีมา มีความสามารถในการแข่งขันมากที่สุด รองลงมาคือ จังหวัดชัยภูมิ และนครราชสีมา ตามลำดับ และผลการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลอง CIPP พบว่า การดำเนินยุทธศาสตร์ OTOP จังหวัดและการดำเนินงานของกลุ่มสอดคล้องเป็นอย่างดีกับกรอบวัตถุประสงค์ของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าพบว่า โดยภาพรวมกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมทั้งสามแห่งมีปัจจัยนำเข้าที่มีความเพียงพอและเหมาะสมในการทำงานเป็นอย่างดี สำหรับผลการประเมินกระบวนการพบว่า โครงสร้างองค์กร การตลาด และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภาพรวมมีความคล้ายคลึงกัน แต่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในด้านการผลิตแต่มีความเหมาะสมกับลักษณะผลิตภัณฑ์และการทำงานของแต่ละแห่ง ผลการประเมินผลผลิตพบว่า กลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมทั้งสามแห่งมีผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวแตกต่างกันและเป็นที่ยอมรับของตลาด สมาชิกกลุ่มมีรายได้จากการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าเปรียบเทียบกับรายได้ทั้งหมดเป็นสัดส่วนมากกว่ากึ่งหนึ่ง และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า จังหวัดสุรินทร์สามารถแสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ค่อนข้างชัดเจน

การประเมินผลสัมฤทธิ์พบว่า กลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมจังหวัดชัยภูมิ และนครราชสีมา มีผลสัมฤทธิ์เกิดขึ้นในระดับที่ใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาจากผลผลิต ผลกระทบ และอรรถประโยชน์ ขณะที่จังหวัดสุรินทร์เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับที่ต่ำกว่า เนื่องจากยังขาดการเชื่อมโยงทั้งในแนวตั้งและแนวนอน

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์.....ลายมือชื่อนินิต..... นลินี สุระมุล
ปีการศึกษา.....2548.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4785577629 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD : THE EVALUATION / SILK / ONE TAMBON ONE PRODUCT

NALINEE SURAMOON : THE EVALUATION OF SILK PRODUCER GROUPS

UNDER ONE TAMBON ONE PRODUCT PROJECT : A CASE STUDY OF SURIN,

CHAIYAPHUM NAKHONRATCHASIMA. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF.

CHALAIORN AMONVATANA, Ph.D., 130 pp. ISBN 974- 4-2909-6

This research concentrates on the evaluation of silk producer groups under one tambon one product project : a case study of Surin, Chaiyaphum, and Nakhonratchasima. The objectives are 1. to study the general characteristics of silk production 2. to evaluate the effectiveness of the silk producer groups 3. to study the problems and obstacles that the three silk produce groups under one tambon one product project have to face. This is accomplished by utilizing the Diamond Model and the CIPP Model. The results obtained can then be analyzed further in order to evaluate the effectiveness of the three silk producer groups.

In the study of the ability to compete among the silk producers by using the Diamond Model. It has been found that the silk producers from Nakhonratchasima were the most competent while those from Chaiyaphum and Surin were less capable, respectively. In the analysis by utilizing the CIPP Model it was revealed that the silk producers' operations and administrations were properly aligned with the objectives of the one tambon one product project. In the analysis of the import factor, it has been revealed that it was at an adequate and appropriate level for all three silk producer groups. In the evaluation of the processes, the three groups had similar structures in terms of their corporate organization, marketing, and the way they preserved the indigenous knowledge. However, a major difference among the silk producers arose in their production methods. Nevertheless the methods selected were appropriate for the products being produced by each group. In the production assessment, it was found that the products of all three silk producer groups were unique and well accepted by the market. More than half of the income of the group members was from producing silk. As for the preservation of the folk wisdom, Surin was the clearest in demonstrating this.

In the overall analysis of the effectiveness, silk producer groups from Chaiyaphum and Nakhonratchasima were similarly effective when production, effects, and utilities were taken into consideration. On the other hand, Surin was less effective due to the lack of connection in both vertical and horizontal directions.

Field of study .....ECONOMICS.....Student's signature.....*Nalinee Suramoon*.....
Academic year.....2005.....Advisor's signature.....*Chalij st*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือของรองศาสตราจารย์ ดร. ชลัยพร อมรวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ นอกจากนี้ยังได้รับคำแนะนำเพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจากผู้ช่วยศาสตราจารย์เกียรติวิบูลย์ ชมแข รองศาสตราจารย์ไพศาล เล็กอุทัย รองศาสตราจารย์ ดร. พุทธกาล รัชทร และอาจารย์ ดร. ศักดิ์สิทธิ์ ธนานิตยะอุดม ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์ทั้ง 5 ท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้เขียนขอขอบพระคุณกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมและพัฒนาชุมชนจังหวัด พัฒนาการอำเภอของทั้งสามจังหวัด รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การสนับสนุนในด้านข้อมูล และข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณคุณนภัสวรรณ บุญอยู่ และเพื่อนๆ ทุกคน ที่คอยให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจมาโดยตลอด รวมถึงบิดา มารดา ซึ่งเป็นพลังสำคัญที่ก่อให้เกิดความวิริยะอุตสาหะ และความอดทน รวมทั้งความรัก ความห่วงใย และกำลังใจต่อผู้เขียนตลอดมาจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอมอบแด่ บิดา มารดา และอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียน หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.5 โครงสร้างของวิทยานิพนธ์.....	6
2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	7
2.1 แนวคิดการสร้างความสามารถในการแข่งขันของ Porter (Porter's Diamond Model)	7
2.2 แนวคิดการประเมินผลตามแบบจำลอง CIPP.....	12
2.3 แนวคิดโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์.....	14
2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
3 วิธีการศึกษา.....	21
3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	21
3.2 ประชากรและการเลือกตัวอย่าง.....	23
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
4 ศักยภาพของการผลิตผ้าไหม.....	27
4.1 การผลิตผ้าไหมในจังหวัดสุรินทร์.....	27
4.2 การผลิตผ้าไหมในจังหวัดชัยภูมิ.....	32
4.3 การผลิตผ้าไหมในจังหวัดนครราชสีมา.....	37

5	การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหม.....	42
5.1	การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันตามแนวคิดของ Porter (Porter's Diamond Model).....	42
5.1.1	ปัจจัยด้านอุปทานหรือเงื่อนไขทางด้านปัจจัยการผลิต.....	43
5.1.2	ปัจจัยด้านอุปสงค์หรือเงื่อนไขทางด้านอุปสงค์.....	47
5.1.3	ความพร้อมของอุตสาหกรรมสนับสนุนและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง.....	50
5.1.4	กลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันขององค์กรธุรกิจ.....	55
5.1.5	โอกาสและสถานะที่เปลี่ยนแปลงไป.....	59
5.1.6	บทบาทของรัฐบาล.....	60
5.1.7	สรุปการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขัน.....	62
5.1.8	ห่วงโซ่คุณค่าของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหม.....	66
5.2	การประเมินผลตามแบบจำลอง CIPP.....	71
5.2.1	ผลการประเมินบริบท.....	71
5.2.2	ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า	75
5.2.3	ผลการประเมินกระบวนการ.....	80
5.2.4	ผลการประเมินผลผลิต.....	87
5.3	การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ชัยภูมิ และ นครราชสีมา.....	89
5.3.1	ผลผลิต.....	90
5.3.2	ผลกระทบ.....	90
5.3.3	อรรถประโยชน์.....	92
5.4	ปัญหาและอุปสรรค	94
6	สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	96
6.1	สรุปผลการศึกษา.....	96
6.2	ข้อเสนอแนะจากการศึกษา.....	99
6.2.1	ข้อเสนอแนะสำหรับกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหม.....	99
6.2.2	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	101
6.3	ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	102

รายการอ้างอิง.....	104
ภาคผนวก.....	107
ภาคผนวก ก.....	108
ภาคผนวก ข.....	122
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	130

สารบัญญัตราง

ตารางที่		หน้า
3.1	จำนวนกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมที่ได้รับรางวัลในระดับ 4 ดาว ขึ้นไปของจังหวัดสุรินทร์ ชัยภูมิ และนครราชสีมา.....	23
3.2	รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสุรินทร์.....	24
3.3	รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดชัยภูมิ.....	24
3.4	รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างจังหวัดนครราชสีมา.....	25
4.1	ราคาจำหน่ายผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์.....	32
4.2	ราคาจำหน่ายผ้าไหมของจังหวัดชัยภูมิ.....	37
4.3	ราคาจำหน่ายผ้าไหมของจังหวัดนครราชสีมา.....	41
5.1	สัดส่วนการซื้อเส้นไหมจากบริษัทจุลไหมไทยและในพื้นที่.....	44
5.2	จำนวนและอายุสมาชิก.....	45
5.3	สัดส่วนการใช้ที่พื้นบ้านและที่กระตึกในการผลิต.....	46
5.4	มูลค่าการจำหน่ายต่อปีโดยเฉลี่ยต่อกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหม.....	49
5.5	จำนวนกลุ่มแปรรูปผ้าไหม.....	53
5.6	การให้การสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ.....	54
5.7	สัดส่วนการมีตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์.....	58
5.8	การดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์จังหวัด.....	72
5.9	ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าด้านสมาชิก.....	76
5.10	ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่/ที่ทำการกลุ่ม.....	78
5.11	ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าด้านงบประมาณ.....	79
5.12	ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าด้านสาธารณูปโภค.....	80
5.13	ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าด้านวัตถุดิบ.....	80
5.14	ผลการประเมินกระบวนการด้านการผลิต.....	84
5.15	ผลการประเมินกระบวนการด้านการตลาด.....	85
5.16	ผลการประเมินกระบวนการด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	87
5.17	รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิก.....	89
5.18	การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหม.....	93

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดของการพัฒนาโดยประชาชนมีส่วนร่วม : หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ...	3
4.1	ผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์.....	29
4.2	ผ้าไหมของจังหวัดชัยภูมิ.....	34
4.3	ผ้าไหมของจังหวัดนครราชสีมา.....	38
5.1	แผนภาพ Diamond Model กลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์.....	63
5.2	แผนภาพ Diamond Model กลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมจังหวัดชัยภูมิ.....	64
5.3	แผนภาพ Diamond Model กลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมนครราชสีมา.....	65
5.4	ห่วงโซ่คุณค่าของการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์.....	68
5.5	ห่วงโซ่คุณค่าของการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมจังหวัดชัยภูมิ.....	69
5.6	ห่วงโซ่คุณค่าของการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมจังหวัดนครราชสีมา.....	70
5.7	โครงสร้างองค์กรของกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหม.....	82